

มาตรการในการแก้ไขปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการกระทำความผิด (บัญชีม้า) :
กรณีศึกษาจังหวัดสกลนคร

Measures to Solve the Problem of Opening a Bank Account for others to use in
Committing an Offense (Horse Account): Case Study Sakhon Nakorn Province

ทิพาพร แคล้วคล่อง

Thipaporn Klawklong

อาจารย์ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Lecturer from Department Law Faculty of Humanities and Social Sciences Sakon Nakhon Rajabhat University

Corresponding Author Email: thipaporn2564@gmail.com

Received: 9 August 2023

Revised: 4 October 2023

Accepted: 10 October 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม 2. เพื่อศึกษา แนวคิด ทฤษฎี ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ และ 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญาหรือมาตรการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง อาทิ ตำรวจ พนักงานธนาคาร นักวิชาการ และผู้เคยเปิดบัญชีเงินฝาก ที่มาจากการเลือกผู้มีอาชีพหรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับบัญชีม้าในเขตจังหวัดสกลนคร แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร วรรณกรรม แบบสัมภาษณ์และบันทึก มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ (บัญชีม้า) ทั้งที่ตั้งใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เป็นเครื่องมือสำคัญให้การก่ออาชญากรรมสำเร็จได้ง่ายขึ้น เป็นพฤติกรรมที่อันตราย แต่ส่วนใหญ่กลับหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการนำกฎหมายอื่นที่ไม่เฉพาะเจาะจงมาเพื่อปรับใช้เอาผิด 2) การนำประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83 และ 86 นำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และกฎหมายชั่วคราวคือ พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 มาใช้ก็ยังไม่ใช่อำนาจที่เฉพาะเจาะจง เห็นควรใช้ทฤษฎีการลงโทษ หลักความรับผิดชอบเด็ดขาด หลักข้อสันนิษฐานความรับผิด และหลักกฎหมายปิดปาก สร้างเป็นกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสังคมเอาผิดผู้รับเปิดบัญชีเงินฝากโดยตรง และ 3) ข้อเสนอแนะเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายอาญาใหม่เพิ่มเติมในประมวลกฎหมายอาญาเป็นการเฉพาะ ในหมวด 3 ความผิดฐานฉ้อโกงและเพิ่มเติมมาตรการแก้ไขปัญหาสำหรับธนาคารและเจ้าหน้าที่ตำรวจ

คำสำคัญ: กฎหมายอาญา, อาชญากรรม, บัญชีม้า

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the problem of opening bank accounts for others to use in crimes 2. to study concepts, theories, and laws related to solving the problem of opening bank accounts for others to use in crimes. crime according to Thai and foreign laws and 3. to suggest guidelines for improving and amending criminal laws or measures. About solving the problem of opening bank accounts for others to use in crimes. is qualitative research There is a research tool, namely an in-depth interview form. There was a sample size of 30 people drawn from purposive selection. Such as police, bank employees, academics, and people

who have previously opened a savings account. That comes from selecting people who have a profession or work related to horse accounting in Sakon Nakhon Province. The information gathered from interview forms and related documents were then content analysis. The results of the research found that 1) Problems with opening bank accounts for others to use (horse accounts), either intentionally or knowingly is an important tool for making crimes easier to complete. It's dangerous behavior. But most of them were released from liability because of the application of other laws that were not specific to their application 2) Applying Sections 83 and 86 of the Criminal Code, implementing the Anti-Money Laundering Act, B.E. 2542, and the temporary law, The Royal Decree on Measures for the Prevention and Suppression of Technology Crimes B.E. 2023 is not yet a specific law. It is seen that the theory of punishment should be used. Principle of absolute liability Principle of assumption of liability and the principles of estoppel Created into a law for social protection to criminalize recipients of direct deposit accounts and 3) Suggestions as guidelines for enacting new criminal laws to be added to the Criminal Code specifically in Chapter 3 for fraud offenses and additional measures to solve problems for banks and police officers.

Keyword: Criminal Law, Deposit Account, Horse Account

บทนำ

“บัญชีม้า” คือ เครื่องมือในการก่ออาชญากรรมอื่น ๆ ในอีกรูปแบบหนึ่ง เป็นการเปิดบัญชีเงินฝากโดยใช้ข้อมูลส่วนตัวของเจ้าของบัญชีแต่มอบให้แก่ผู้อื่นนำไปใช้ ซึ่งเป็นไปได้สูงว่าผู้ที่นำบัญชีไปใช้มิได้นำบัญชีไปใช้ในทางที่ถูกที่ควร หรือแม้กระทั่งนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญาอื่น ๆ ด้วย เช่น นำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง รับโอนเงินจากการค้าขายสิ่งผิดกฎหมาย ธุรกิจการพนัน ใช้สำหรับการฟอกเงิน ใช้ปิดรายรับเพื่อหลบเลี่ยงภาษี แม้กระทั่งเป็นทางผ่านของเงินจากผู้ที่ได้เงินมาจากการกระทำที่ผิดกฎหมายในทุกรูปแบบ (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2559) บัญชีม้าที่ใช้เป็นเครื่องมือของอาชญากรอาจจะมาได้ในหลาย ๆ รูปแบบ เช่น อาจเกิดจากการหลอกลวงของอาชญากรเพื่อให้ได้มาซึ่งบัญชีเงินฝากหรือข้อมูลส่วนตัวของเจ้าของบัญชีแล้วนำไปเปิดบัญชีเงินฝากเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดต่อไป หรืออาจเกิดจากบุคคลที่จงใจเปิดบัญชีเงินฝากของธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ ไม่ว่าจะมีความตอบแทนการใช้บัญชีนั้นหรือไม่ก็ตาม ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงที่เจ้าของบัญชีจะมีได้มีส่วนรู้เห็นเป็นใจหรือมิได้มีเจตนาร่วมกระทำความผิด อาจไม่รู้ข้อเท็จจริงว่าบุคคลที่ตนมอบบัญชีเงินฝากให้จะนำไปเพื่อใช้เป็นช่องทางในการก่ออาชญากรรม แต่กรณีบุคคลที่จงใจเปิดบัญชีเงินฝากเพื่อให้ผู้อื่นนำบัญชีเงินฝากของตนไปใช้หรือเปิดบัญชีเงินฝากเพื่อขาย แม้จะไม่รู้ข้อเท็จจริงโดยแน่ชัดว่าจะนำไปใช้เพื่อการใด แต่บัญชีเงินฝากคือทรัพย์สินที่สำคัญมิใช่ทรัพย์สินที่ควรนำไปให้แก่ผู้อื่นนำไปใช้ได้อิสระ เนื่องจากจะเปิดบัญชีเงินฝากได้ต้องอาศัยข้อมูลส่วนตัวของผู้เปิดบัญชี เช่น ชื่อ นามสกุล เลขบัตรประชาชน ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อาชีพ ซึ่งเจ้าของข้อมูลควรต้องผูกพันตัวให้ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่อาจจะขึ้นจากการใช้บัญชีเงินฝากนั้น จากที่กล่าวมาปัญหาการรับเปิดบัญชีม้าถือว่าเป็นพฤติกรรมอันตราย เพราะบัญชีม้าอาจถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญของอาชญากรเพื่อก่ออาชญากรรม ซึ่งส่งผลให้กระทำความผิดสำเร็จได้ง่ายขึ้นและเพิ่มจำนวนอาชญากรรมมากขึ้นด้วย กฎหมายไทยก็ไม่มีกรบัญญัติห้ามมิให้บุคคลเปิดบัญชีเงินฝากแล้วให้ผู้อื่นนำไปใช้ แต่หากบัญชีเงินฝากนั้นถูกผู้อื่นนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการกระทำความผิด ผู้รับเปิดบัญชียังนั้นก็ต้องมีความผิดและได้รับโทษตามกฎหมาย (พิมพ์ธัญญา ช้องเสนาะ, 2565) ซึ่งส่วนใหญ่ที่ผ่านมาก็หลุดพ้นจากความรับผิดชอบไป เพราะความผิดเกี่ยวกับกรณีนี้ยังไม่มีความหมายเฉพาะเจาะจงกำหนดไว้ว่าเป็นความผิด ยังคงมีเพียงการใช้กฎหมายเทียบเคียงเพื่อปรับลงโทษ ใช้หลักกฎหมายอาญาตามประมวล

กฎหมายอาญา เรื่องตัวการคือเป็นตัวการร่วมในการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง หรือเรื่องผู้สนับสนุนในการกระทำความผิด หรืออาจใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 (จตุพร อุทธโยธา, 2562) และล่าสุดมีพระราชกำหนด มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 ซึ่งยังมีฐานะเป็นเพียงพระราชกำหนด เป็นกฎหมายที่มีผล บังคับใช้เพียงชั่วคราวเท่านั้น จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือการกระทำนั้นไม่เข้าองค์ประกอบ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาอันถือเป็นกฎหมายทั่วไป ซึ่งทำให้ไม่สามารถลงโทษผู้ที่กระทำได้ (ชนิดา ยาระณะ และปวีนิ ไพรทอง, 2562, น.146) ทั้งหมดนี้ยังคงมีปัญหาในเรื่องของความรับผิดชอบและบทลงโทษที่ไม่เหมาะสม และปัญหาช่องว่างของ กฎหมาย การขาดกฎหมายเฉพาะ (กานต์ ภัทรปริชาการ, 2565)

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาปัญหาการขาดมาตรการในการแก้ไขปัญหาเรื่องการรับเปิดบัญชีเงินฝากเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ ในการกระทำความผิด (บัญชีม้า) เพื่อให้ได้รับข้อเสนอแนะหรือได้แนวทางการแก้ไขอย่างเหมาะสม ให้ได้กฎหมายเฉพาะใน ลักษณะคุ้มครองสังคม จะได้ตัดเครื่องมือสำคัญหนึ่งซึ่งช่วยให้อาชญากรใช้ในการก่ออาชญากรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม
2. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่อ อาชญากรรมตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญาหรือมาตรการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหการรับเปิดบัญชีธนาคาร เพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี หลักการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้อื่นในการกระทำความผิด หลักการกระทำ ความผิดโดยเจตนา เจตนาแบบเล็งเห็นผล (จิตติ ดิงศภัทย์, 2536) หลักการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ทฤษฎีการลงโทษ (สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ, สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ศรี และอนิสมา มานะทน, 2562) หลักความรับผิดชอบเด็ดขาด หลักข้อสันนิษฐาน ความรับผิด หลักกฎหมายปิดปาก ทฤษฎีผลไม่พิชจากต้นไม้ที่มีพิช ศึกษากฎหมาย ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83 และ 86 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทาง เทคโนโลยี พ.ศ.2566 และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเช่น ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีของผู้รับจ้างเปิดบัญชี (บัญชีม้า) กรณีเด็กและเยาวชน (กานต์ ภัทรปริชาการ, 2565) แนวทางการกำหนดโทษทางอาญาเกี่ยวกับผู้รับจ้างเปิดบัญชีฐานฟอกเงิน (จตุพร อุทธโยธา, 2562)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย** ได้แก่ จำนวน 30 คน ประกอบด้วย 1) เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เป็นพนักงานสอบสวนหรือผู้บันทึก คดี 5 คน 2) พนักงานธนาคารผู้รับผิดชอบเปิดบัญชีเงินฝาก 5 คน 3) นักวิชาการด้านกฎหมาย 5 คน 4) ผู้เคยเปิดบัญชีธนาคาร 5 คน ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร ผู้สมัครใจยินดีให้ข้อมูล 5) นักวิชาการ 5 ท่าน 6) เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบคดีด้านอาชญากรรม ออนไลน์ 5 คน โดยทั้งหมดมาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. **เครื่องมือในการวิจัย** ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) ประกอบด้วย 3 ตอน ตอนที่ 1 สภาปัญหา ตอนที่ 2 มาตรการการแก้ไขปัญหา กฎหมายที่ใช้ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ แบบปลายเปิด และ 2) แบบบันทึก ที่ใช้ในการจัดเวทีสนทนากลุ่ม

การระดมความคิดเห็นโดยการสนทนากลุ่มเจาะจง ประกอบด้วย 6 ตอนคือ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาเกี่ยวกับการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรมอื่น ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับจำนวนความถี่ของปัญหา ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับวิธีการในการแก้ไขปัญหาคือใช้จริง ตอนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับกฎหมายหรือมาตรการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน ตอนที่ 6 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและมาตรการที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนข้อคิดเห็นอื่น ๆ นำข้อมูลที่ได้มาสรุปและวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิคือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดเวทีสนทนากลุ่ม การระดมความคิดเห็นโดยการสนทนากลุ่มเจาะจงกับกลุ่มตัวอย่าง และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดเวทีสนทนากลุ่มการระดมความคิดเห็นกับกลุ่มเป้าหมาย และการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมาตรการในการแก้ไขปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการกระทำความผิด (บัญชีม้า) : กรณีศึกษาจังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม (บัญชีม้า) จากผู้ให้ข้อมูลผ่านการตอบแบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม พบสภาพปัญหา ได้แก่ 1) พบการกระทำความผิดอาชญาฐานฉ้อโกงในรูปแบบต่าง ๆ ที่อาศัยบัญชีม้ามีส่วนในการกระทำความผิดนั้น ๆ ด้วย เช่น แชร่ลู่โซ่ การหลอกลวงขายสินค้าผ่านออนไลน์ หลอกลวงเพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ เป็นต้น 2) พบการค้าขายสิ่งผิดกฎหมายต่าง ๆ อาศัยบัญชีม้าไว้รับโอนเงินจากการค้าขายนั้น เช่นยาเสพติด สินค้าหนีภาษี สินค้าผิดกฎหมาย อาวุธเถื่อน ธุรกิจการพนัน การค้าประเวณี 3) พบการรับเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารให้ผู้อื่นนำไปใช้ด้วยความสมัครใจ โดยมีค่าตอบแทน (ขายบัญชี) และมีทั้งกรณีหลอกลวงให้เปิดบัญชีเงินฝากให้ เพื่อนำมาใช้รับโอนเงินจากการกระทำความผิดอาชญาหรือการขายสิ่งผิดกฎหมาย และ 4) แต่ไม่มีกฎหมายที่บังคับใช้กับกรณีนี้เป็นการเฉพาะเจาะจง มีเพียงการนำกฎหมายอื่นมาปรับใช้เทียบเคียง เพื่อลงโทษผู้เป็นเจ้าของบัญชีเงินฝากตัวจริง หรือบางกรณีก็ต้องปล่อยตัวผู้เป็นเจ้าของบัญชีธนาคารไป เพราะไม่มีกฎหมายที่เหมาะสมกับกรณี

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร รับเรื่องราวร้องทุกข์และทำการสอบสวนหาพยานหลักฐานในความผิดอาญาที่เกิดขึ้นในเขตท้องที่อำเภอเมืองจังหวัดสกลนครโดยตรง ได้ทราบสภาพปัญหาคือ มีคดีอาชญากรรมมากมายพบเป็นการกระทำความผิดทางอาญา เช่น ความผิดฐานฉ้อโกงในรูปแบบต่าง ๆ การพนันขั้นต่อ การกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ แชร่ลู่โซ่ การหลอกลวงขายสินค้าออนไลน์ โดยส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลหนึ่งแต่มีการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากของอีกบุคคลหนึ่ง โดยผ่านระบบ Internet Banking หรือโอนผ่านตู้กดเงินของธนาคาร ซึ่งสอบสวนพบเป็นการกระทำความผิดฐานต่างๆที่กฎหมายอาจเอาผิดกับผู้กระทำความผิดฐานหลักได้ แต่กลับไม่สามารถดำเนินคดีกับเจ้าของบัญชีเงินฝากได้ ในกรณีที่เจ้าของบัญชีอ้างว่าไม่ได้มีส่วนรู้เห็น หรือไม่ได้ให้การช่วยเหลือสนับสนุน กับการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดหลักแต่อย่างใด ตนเพียงแต่เปิดบัญชีและขายบัญชีให้กับผู้กระทำความผิดหลักไปโดยไม่ได้รู้ข้อเท็จจริงใดมากไปกว่านี้แล้ว บัญชีม้าพบได้อย่างแพร่หลายในสังคมออนไลน์ที่มีการขายบัญชีเงินฝาก (บัญชีม้า) อย่างเปิดเผย มีขายตั้งแต่ราคา 500-20,000 บาท โดยบัญชีม้าเหล่านี้มักจะถูกเสนอขายเป็นแพ็คเกจ พร้อมกับสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและซิมการ์ดโทรศัพท์ที่เจ้าของบัญชีเปิดใช้งานด้วย เพื่อให้ผู้กระทำความผิดที่ซื้อบัญชีม้าไปแล้วสามารถนำข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของบัญชีไปผูกกับ Mobile

Banking เพื่อใช้ทำธุรกรรมออนไลน์ได้ทันที ผู้วิจัยพบว่าทั้งหมดล้วนเป็นการกระทำความผิดที่เริ่มต้นจากความผิดพลาดทางอาชญากรรมต่าง ๆ แต่มีการอาศัยบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้อื่น (บัญชีม้า) เป็นเครื่องมือในการรับโอนเงินจากการกระทำความผิดนั้น ๆ ทำให้การก่ออาชญากรรมทำได้ง่ายและสำเร็จมากขึ้น เรียกได้ว่าบัญชีม้าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการก่ออาชญากรรมได้ง่ายกว่ารูปแบบเก่า มีส่วนสำคัญในความสำเร็จเป็นอย่างมาก อาชญากรมีความสะดวกสบายในการกระทำความผิดเป็นช่องทางในการรับเงินและถ่ายโอนเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เพื่อป้องกันไม่ให้มีพยานหลักฐานเชื่อมโยงมาถึงตัวของผู้กระทำความผิดได้ สร้างความยากลำบากในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดตัวจริง เบี่ยงเบนข้อเท็จจริง อันนำไปสู่การหาเบาะแสในการสืบสวนสอบสวน ตัดตอนพยานหลักฐานที่จะชี้ไปถึงตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้ जबตัวผู้กระทำความไม่สำเร็จ เกิดการก่ออาชญากรรมโดยอาศัยรูปแบบที่ใกล้เคียงกันเพิ่มจำนวนมากขึ้น ๆ (สายสุดา นิงสานนท์, 2525) กรณีที่ตกเป็นเหยื่อในการถูกหลอกนำบัญชีไปใช้ก็อาจน่าเห็นใจ แต่หลายๆคดีก็ต้องปล่อยตัวไปแม้จะตั้งใจเปิดบัญชีเงินฝากให้กับผู้อื่นนำไปใช้ (บัญชีม้า) เพราะไม่สามารถนำกฎหมายใดมาปรับใช้เพื่อลงโทษผู้เป็นเจ้าของบัญชีเงินฝากตัวจริงได้ หากนำเรื่องตัวการร่วมมาปรับใช้ก็ไม่อาจนำสืบได้ถึงการมีส่วนร่วมหรือร่วมคิดร่วมวางแผนใด ๆ ร่วมได้รับประโยชน์จากการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการกระทำความผิดด้วย หากนำเรื่องผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดมาใช้ก็ไม่พบว่าเจ้าของบัญชีเงินฝากได้ทราบถึงการช่วยเหลือผู้กระทำความผิด หรือมีเจตนาที่ช่วยเหลือในการกระทำความผิดแต่อย่างใด มีเพียงเจตนาขายบัญชีธนาคารให้ หรือให้บัญชีธนาคารแก่ผู้อื่นเพื่อเอาไปใช้ โดยไม่สนใจว่าผู้ที่นำบัญชีเงินฝากของตนไปจะนำไปใช้ทำอะไร แต่ความจริงแล้วหาว่านั่นคือเครื่องมือที่สำคัญที่อำนวยความสะดวกให้อาชญากรกระทำความผิดได้สะดวกและสำเร็จได้ง่ายขึ้น ดังนั้น มาตรการในการแก้ไขปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการกระทำความผิด (บัญชีม้า) ควรพิจารณาในการแก้ไขปัญหาที่เป็นเฉพาะเจาะจง ทั้งแนวทางการดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อปราบปราม แนวทางการทำงานของสถาบันทางการเงินในการเฝ้าระวัง ป้องกันการสร้างเครื่องมือในการก่ออาชญากรรมนี้ ก็ไม่มีความชัดเจนมากนัก ควรได้รับการศึกษาเพื่อหาแนวทางหรือข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

2. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรมตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

ผลการวิจัยพบว่า หลักการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ผู้ร่วมกระทำความผิด คือผู้ที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งอาจเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน อย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ การเปิดบัญชีธนาคารชื่อตนเองแล้วให้ผู้อื่นนำไปใช้ เป็นการกระทำที่แฝงถึงการมีเจตนาแบบเล็งเห็นผล เพราะการนำบัญชีธนาคารซึ่งเป็นเอกสารสำคัญซึ่งโดยปกติวิญญูชนย่อมมีพฤติการณ์ที่ต้องหวงแหนหรือเฝ้าระวังและเก็บรักษาอย่างดีที่สุด แต่กลับมอบให้ผู้อื่นนำไปใช้ซึ่งอาจนำบัญชีนั้นไปใช้เพื่อรับประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกไม่ควร หรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็เป็นได้ จึงถือว่าพฤติการณ์เช่นนี้แสดงให้เห็นว่าเป็นการเจตนากระทำความผิด มีการกระทำที่เกิดขึ้นจากความตั้งใจ แม้ไม่ได้ต้องการให้ผลเกิด แต่เล็งเห็นได้ว่าผลนั้นอาจเกิดขึ้นแต่ก็มีได้แยกแยะต่อผลนั้นแต่อย่างใด ซึ่งถือว่าเจตนาเข้าร่วมในการกระทำความผิด การมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดทางอาญาอาชญากรรมตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน อย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้แต่จะให้มีผิดในฐานะนั้น ๆ ก็ดูขัดกับข้อเท็จจริงและมูลเหตุจูงใจที่แท้จริงที่มีภายในจิตใจของเจ้าของบัญชีเงินฝากมากจนเกินไป เพราะความจริงแล้วเจ้าของบัญชีเงินฝากก็ไม่ได้รู้ ไม่ได้ร่วมหัวจมท้ายกับตัวการในการกระทำความผิดหลัก ไม่ได้สนใจหรือรู้ถึงการกระทำด้วยแต่อย่างใด มีเพียงเจตนามอบบัญชีเงินฝากให้ผู้อื่นเพื่อนำไปใช้ ส่วนจะใช้เพื่อทำอะไรนั้นตนไม่อาจรู้ได้ การให้รับโทษดังกล่าวจึงอาจจะขัดกับความรู้สึกของผู้ต้องรับโทษ เช่น หากตนไม่ได้มีเจตนาฉ้อโกงแต่ตนต้องรับผิดฐานฉ้อโกง ก็อาจแย้งต่อความรู้สึกภายในใจที่รู้สึกว่าคุณไม่ได้ได้รับความยุติธรรม ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดครั้งนี้คือการมอบบัญชีเงินฝากให้ไปใช้ ก็มองได้ว่ามีส่วนสำคัญให้การกระทำความผิดนั้นสำเร็จ แต่การให้รับโทษตามฐานความผิดหลักฐานนั้น ๆ เลย ไม่ว่าจะในฐานะตัวการร่วมหรือผู้สนับสนุนก็ตาม อาจส่งผลให้เกิดการต่อต้านหรือการตั้งข้อสงสัยในความชอบธรรมของกฎหมายได้ ดังนั้น การบัญญัติกฎหมายใหม่ให้เฉพาะเจาะจงและเป็นบทบัญญัติที่เอาผิดต่อผู้รับเปิดบัญชีเงินฝากให้ผู้อื่น

นำไปใช้เลยโดยตรง น่าจะช่วยให้ลดปัญหาต่าง ๆ ได้ และมีกฎหมายที่เหมาะสมขอบรรวมมากกว่าเดิม (สัญญาพงศ์ ลิมประเสริฐ, 2562) หลักการกระทำความผิดโดยเจตนา ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 “บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาที่ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา...” เจตนาเล็งเห็นผลนั้นก็ถือเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากความตั้งใจ แต่ไม่ได้ต้องการให้เกิดผล แต่ในตอนทำนั้นรู้ว่าผลนั้นจะต้องเกิดขึ้นแน่ ๆ แต่ก็มีได้แยะต่อผล จะเกิดผลหรือไม่ก็ไม่รู้สึกอย่างไร ผู้รับเปิดบัญชีเงินฝากแล้วมอบให้ผู้อื่นไปใช้ อาจต้องรับผิดชอบทางอาญาได้เนื่องจากพิจารณาได้ถึงองค์ประกอบของความผิด ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายในของความผิดคือเจตนา เพราะการเปิดบัญชีเงินฝากแล้วให้ผู้อื่นนำไปใช้นั้น เป็นการกระทำในขณะที่มีสติรู้ตัว และมอบให้ด้วยความตั้งใจมอบให้ไม่ว่าจะให้โดยค่าตอบแทนการหรือไม่ก็ตาม แม้จะไม่มีเจตนาประสงค์ต่อผลร้าย แต่พฤติการณ์ของการกระทำแสดงให้เห็นว่ามีเจตนาแบบเล็งเห็นผล เล็งเห็นได้ว่าผลร้ายอาจจะเกิดขึ้นจากการที่กระทำเช่นนั้นไป คาดหมายได้ว่าผลร้ายนั้นอาจจะต้องเกิดขึ้นแต่ก็มีได้แยะต่อผลว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ และก็ยังตัดสินใจว่าจะกระทำอยู่นั้นเอง จึงนับเป็นการกระทำที่มีเจตนาอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะทำโดยเจตนาประสงค์ต่อผลหรือเจตนาอย่อมเล็งเห็นผล ก็มีค่าเท่ากันคือ ถือว่าเป็นการกระทำไปโดยมีเจตนา มีความผิดและต้องรับโทษเต็มๆ เหมือนกัน (จิตติ ดิงศภัทย์, 2536)

3. เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญาหรือมาตรการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม

ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษากรณีปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้(บัญชีม้า) เป็นพฤติกรรมที่อันตรายควรต้องควบคุมและลงโทษให้เหมาะสมกับสิ่งที่กระทำ ควรมีความหมายที่ชัดเจนหรือมีความหมายที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญา เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเจาะจง ได้ข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ว่าควรมีความรับผิดชอบทางอาญาไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เพราะบัญชีม้ามักจะถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา หรือการก่ออาชญากรรมอิเล็กทรอนิกส์ อาชญากรรมออนไลน์ อาทิ เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับการค้าสิ่งผิดกฎหมาย ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้มีการบัญญัติเป็นกฎหมายอาญาเพื่อมาบังคับใช้กับกรณีการจงใจเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการกระทำความผิดอื่น (บัญชีม้า) เป็นการเฉพาะ ให้มีความรับผิดชอบทางอาญาแบบเป็นการเฉพาะเจาะจง และเพื่อให้พันธะการรอลงอาญาได้จึงบัญญัติให้มีพยานโทษขั้นสูงที่สูงไว้ ให้เป็นดุลพินิจของศาลเลือกลงโทษหนักเบาได้ ตามพฤติการณ์ความรุนแรงและอาการรู้สำนึกของเจ้าของบัญชีเงินฝาก โดยให้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ในหมวดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หมวด 3 ความผิดฐานฉ้อโกง บัญญัติกฎหมายใหม่เพิ่มเติมคือ

มาตรา 347/1 ผู้ใดเปิดหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้บัญชีเงินฝาก บัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ ของตน โดยมีได้มีเจตนาใช้เพื่อตนหรือเพื่อกิจการที่ตนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้โดยประการที่รู้หรือควรรู้อาจจะนำไปใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมหรือความผิดทางอาญาอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 347/2 ผู้ใดเป็นธุระจัดหา โฆษณา หรือโฆษณาโดยประการใด ๆ เพื่อให้มีการซื้อ ขาย ให้เช่า หรือให้ยืม บัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมหรือความผิดทางอาญาอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีแต่ไม่เกินสิบปี ปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

แนวทางในการปรับปรุง มาตรการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม (บัญชีม้า)

มาตรการเกี่ยวกับการทำงานของธนาคารในการเฝ้าระวัง ซึ่งมาตรการป้องกันปัญหาการเกิดบัญชีม้าก็เป็นสิ่งสำคัญ ธนาคารเป็นอีกหนึ่งสถาบันที่มีส่วนสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องในการก่อกำเนิดบัญชีเงินฝากที่เป็นต้นกำเนิดบัญชีม้า จึงขอเสนอแนะให้มีการ

เสนอแนวทางมาตรการในการแก้ไขปัญหาเพื่อลดจำนวนบัญชีม้าและลดอาชกรรม จึงเห็นควรเพิ่มมาตรการ เช่น 1) เพิ่มแผนการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยของบัญชีม้า รมัด้ระวางการให้ข้อมูลส่วนบุคคลแก่ผู้อื่น อันตรายและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากบัญชีม้าอย่างจริงจังทุกช่องทาง สร้างสื่อโฆษณาทั้งรูปแบบเอกสารและสื่อทัศนอื่น ๆ ส่งโฆษณาแจ้งเตือนแก่ลูกค้าของธนาคารทุกท่านอย่างสม่ำเสมอ ในจดหมายหรืออีเมลและทุกช่องทางที่มีการติดต่อกับลูกค้า 2) เพิ่มขั้นตอนการขอเปิดบัญชีเงินฝากของเจ้าหน้าที่ผู้ทำการเปิดบัญชี ให้มีขั้นตอนการแจ้งเตือนเรื่องอันตรายและโทษของการเปิดบัญชีม้าให้ทราบก่อน ก่อนจะดำเนินการอนุมัติเปิดบัญชีเงินฝากให้แก่ลูกค้าทุกกรณี พร้อมให้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานว่ารับทราบการแจ้งเตือนแล้วทุกรายการ 3) ธนาคารแห่งประเทศไทย ออกนโยบายที่มีส่วนร่วมกับภาครัฐในแนวปฏิบัติที่ต้องร่วมมือกับรัฐในการป้องกันและปราบปรามบัญชีม้า 4) มีหลักเกณฑ์การเปิดบัญชีธนาคารที่ชัดเจน ควรมีการกำหนดจำนวนบัญชีเงินฝากของบุคคล เช่น 4.1) บุคคลหนึ่งสามารถเปิดบัญชีได้ไม่เกิน 3 บัญชีต่อหนึ่งธนาคาร หากมีความจำเป็นต้องมีบัญชีมากกว่านั้นให้แสดงเหตุผลพร้อมพยานหลักฐาน เช่น ความจำเป็นในการทำธุรกิจหรือหลักฐานอื่นที่สอดคล้องกับความจำเป็นเช่น 4.2) เอกสารที่ต้องใช้ในการขอเปิดบัญชีเงินฝาก ต้องนำมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่ธนาคารเมื่อทำขอเปิดบัญชีเงินฝาก 4.3) เหตุผลในการเปิดบัญชีซึ่งต้องสอดคล้องกับอาชีพหรืองานที่ทำ 4.4) การเปิดบัญชีเงินฝากของบุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมแล้วโดยชัดแจ้ง 5) ควรมีบทลงโทษจากทางธนาคาร ซึ่งกำหนดเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนจากธนาคารแห่งประเทศไทย ต่อผู้เคยกระทำความผิดหรือเคยมีการรายงานว่าเกี่ยวข้องกับการเปิดบัญชีม้า (Blacklist) เช่น ให้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติไม่สามารถเปิดบัญชีธนาคารเพิ่มเติมได้อีกให้มีสิทธิเปิดบัญชีเงินฝากได้เพียง 1 บัญชีและต้องเป็นบัญชีประเภทออมทรัพย์ เป็นต้น และ 6) มีระบบการยืนยันตัวตนก่อนการเข้าใช้บัญชีแบบออนไลน์ หรือการใช้ E-Blacking ต้องมีการยืนยันตัวตนก่อนเสมอเช่น สแกนลายพิมพ์นิ้วมือหรือการสแกนใบหน้าทุกครั้ง

มาตรการเกี่ยวกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่มีส่วนสำคัญในการป้องกันและปราบปราม สืบสวนสอบสวน และดำเนินคดีนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ นอกจากนี้จะทำหน้าที่ตามคู่มือการสอบสวนคดีที่มีอยู่แล้ว เสนอแนะให้มีมาตรการเพิ่มเติม เพื่อเฝ้าระวังและป้องกัน เพิ่มเติมขั้นตอนปฏิบัติของพนักงานสอบสวน ให้มีคู่มือการสืบสวนสอบสวนคดีเกี่ยวกับบัญชีม้าโดยเฉพาะ ให้การสอบสวนชัดเจนมากขึ้น ปราบปรามอาชญากรรมรูปแบบนี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ให้เพิ่มมาตรการการอายัดบัญชีเงินฝากเพื่อให้ทันถ่วงทีต่อการป้องกันผลร้ายยกตัวอย่างเช่น ให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ อายัดบัญชีเงินฝากผ่านระบบออนไลน์ได้ ไม่ต้องรอเจ้าหน้าที่ตำรวจทำหนังสือไปถึงจึงจะเริ่มดำเนินการ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องมาตรการในการแก้ไขปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการกระทำความผิด (บัญชีม้า) : กรณีศึกษาจังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม พบว่า ปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม (บัญชีม้า) การใช้บัญชีม้าเป็นเครื่องมือของอาชญากรในการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ หรือกระทำความผิดอาญาอื่น ๆ มีส่วนสำคัญให้การก่ออาชญากรรมสำเร็จได้ง่ายขึ้น และส่งผลกระทบ คือ 1) เพิ่มโอกาสในการกระทำความผิดสำเร็จได้ง่ายขึ้น เพราะการอาศัยข้อมูลของบุคคลอื่นบังหน้า ปิดบังตัวตนจริงของอาชญากร ก็ยากจะทราบถึงตัวอาชญากรตัวจริงเพราะไม่ต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงของตนเอง ความกล้าและความสำเร็จก็จะมีมากกว่าเดิม 2) มีความลำบากในการติดตามหาตัวผู้กระทำความผิด เพราะลักษณะของการกระทำความผิด ใช้วิธีการลำเลียงเงินในบัญชีม้าให้เกิดความซับซ้อน เพื่อให้ยากต่อการหาต้นตอ และมักจะมีบัญชีม้าหลาย ๆ บัญชี เพื่อใช้โอนส่งเงินต่อ ๆ กันไปเป็นทอด ๆ เพื่อป้องกันการถูกตำรวจตรวจสอบหรืออายัดเงินในบัญชีม้าบัญชีแรกที่เชื่อมโยงมาจากผู้เสียหายได้ ท้ายที่สุดคนร้ายก็จะถอนเงินของเหยื่อหรือผู้เสียหาย

ออกไป ซึ่งการโอนเงินจากบัญชีม้าหลาย ๆ ทอดเช่นนี้ ตั้งแต่ต้นจนจบใช้เวลาเพียงไม่กี่นาที 3) เมื่อกระทำความผิดได้ง่ายและสำเร็จได้มากขึ้น จำนวนอาชญากรรมก็เพิ่มจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย แต่ผู้ที่รับเปิดบัญชีเงินฝากเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการกระทำความผิด กลับไม่ค่อยถูกดำเนินคดีหรือบางกรณีก็ต้องปล่อยตัวผู้รับเปิดบัญชีม้าไป และยังมีกรกระทำซ้ำ ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเท่ากับมีส่วนในการผลิตเครื่องมือที่ช่วยให้อาชญากรรมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เพราะการขาดกฎหมายที่เฉพาะเจาะจง และเหมาะสมแก่การแก้ปัญหานี้ได้โดยตรง

2. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรมตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ พบว่า แนวคิด ทฤษฎี ข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม (บัญชีม้า) ประกอบด้วย 2.1) ตามหลักกฎหมายมาตรา 115 แห่งรัฐบัญญัติพยานหลักฐานอินเดีย ค.ศ. 1872 (Indian Evidence Act, 1872) อันเป็นกฎหมายของประเทศอินเดียนั้น บัญญัติถึงกฎหมายปิดปากไว้โดยตรงว่า “ในกรณีที่บุคคลหนึ่ง ไม่ว่าโดยแสดงเจตนาที่ดี โดยกระทำที่ดี หรือโดยละเว้นการกระทำที่ดี จงใจก่อหรืออนุญาตให้บุคคลอื่นเชื่อถือน่าเชื่อถือว่าเป็นความจริง หรือให้เขากระทำตามความเชื่อถือนั้น บุคคลผู้นั้น หรือผู้แทนของเขา เมื่อเป็นความหรืออยู่ในกระบวนการพิจารณากับบุคคลเช่นว่า จะปฏิเสธว่าสิ่งดังกล่าวไม่เป็นความจริงมิได้” เทียบเคียงกับการเปิดบัญชีธนาคารแล้วให้ผู้อื่นนำไปใช้ ก็เป็นพฤติกรรมที่อันตรายที่จงใจมอบให้ 2.2) หลักกฎหมายไทยในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาที่ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำความโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา การเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้(บัญชีม้า) ก็ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการสร้างความเสียหายให้แก่ผู้อื่นและสังคม เป็นพฤติกรรมที่อันตรายควรต้องควบคุม ดังนั้นจึงควรมีการบัญญัติเป็นกฎหมายอาญาให้เป็นการเฉพาะเจาะจง และกำหนดให้เป็นความรับผิดแบบเด็ดขาดหรือไม่ ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติโดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา มาตรา 59 วรรคแรกตอนท้าย 2.3) ตามทฤษฎีความรับผิดโดยไม่มี ความผิด (Liability Without Fault) อันมาจากกฎหมายฝรั่งเศส กรณีบุคคลรับเปิดบัญชีธนาคารแล้วมอบผู้อื่นนำไปใช้ เป็นพฤติกรรมที่มีความเสี่ยง ควรถูกกำหนดให้ต้องรับผิดชอบแม้จะรู้สึก ว่าตนไม่มีความผิดด้วย 2.4) ตามทฤษฎีข้อสันนิษฐานความรับผิด (Theory of Presumed Fault) กรณีปัญหานี้ก็ควรถูกสันนิษฐานให้ต้องรับผิดชอบ เพื่อลดภาระการพิสูจน์ของผู้เสียหายในการพิสูจน์ความผิดของผู้ก่อความเสียหาย เพื่อเอาผิดกับเจ้าของบัญชีเงินฝากที่มีมักจะอ้างว่าไม่รู้ไม่เห็น ไม่มีส่วนร่วมใด ๆ กับผู้กระทำความผิด เนื่องจากความนึกคิดภายในใจของผู้ก่อความเสียหาย เป็นเรื่องที่ยากจะพิสูจน์ให้เห็นได้ว่ามี ความนึกคิดที่มุ่งหมายต่อผลคือความเสียหายนั้น หรือขาดความระมัดระวัง 2.5) กฎหมายปิดปาก (Estopped) เป็นหลักการในทางพิจารณาคดีในทาง Common Law หรือหลักความยุติธรรม คู่ความนั้นควรถูกปิดปากมิให้โต้แย้งอีก ทั้งห้ามผู้ตั้งใจเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ปฏิเสธข้อเท็จจริงที่ได้ถือเอาคดีแล้ว เมื่อศาลเห็นว่าคู่ความได้กระทำการใด ๆ อันเข้าลักษณะ และ 2.6) ตามหลักผลไม่ของต้นไม้ที่มีพิษ (Fruit of the Poisonous Tree) จุดเด่นที่สุดในหลัก Exclusionary Rule ของประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้วิจัยขอเทียบเคียงจากแนวคิดของตนเอง คือ กับการเปิดบัญชีเงินฝากให้ผู้อื่นนำไปใช้เพื่อเป็นบัญชีม้า ทำสิ่งไม่ดีสิ่งผิดกฎหมาย เงินในบัญชีเงินฝากนั้นคือดอกผลที่ได้มาผิดกฎหมาย ต้นตอหรือผู้ก่อให้เกิดบัญชีเงินฝากนั้นขึ้นก็ควรได้รับผลร้ายจากพิษนั้นย้อนกลับไป ฉันทใดก็ฉันทนั้น การลงโทษบุคคลผู้เปิดบัญชีเงินฝากให้ผู้อื่นนำไปใช้เพื่อเป็นบัญชีม้า ก็ควรถูกยับยั้งปราบปรามให้ยุติการกระทำอันเป็นอันตราย เพราะพฤติกรรมนี้เสี่ยงต่อการสร้างเครื่องมือให้กับอาชญากร เช่นกัน ผู้รับเปิดบัญชีเงินฝากให้ผู้อื่นนำไปใช้ควรถูกยับยั้งปราบปรามเช่นกัน

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญาหรือมาตรการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม พบว่า มีแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญา โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเจาะจงได้ข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

กฎหมายว่า ควรมีความรับผิดชอบทางอาญาไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเป็นการเฉพาะเจาะจง เพราะบัญชีม้ามักจะถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญาเป็นส่วนใหญ่ และเพื่อให้พันธบัตรการรองอาญาได้จึงบัญญัติให้มีพยานโทษขั้นสูงที่สูงไว้ ให้เป็นดุลพินิจของศาลเลือกลงโทษหนักเบาได้ ตามพฤติการณ์ความรุนแรงและอาการรู้สำนึกของเจ้าของบัญชีเงินฝาก โดยให้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ในหมวดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หมวด 3 ความผิดฐานฉ้อโกง บัญญัติกฎหมายใหม่เพิ่มเติมคือ มาตรา 347/1 และมาตรา 347/2

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องมาตรการในการแก้ไขปัญหาค้าขายบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการกระทำความผิด (บัญชีม้า): กรณีศึกษาจังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ปัญหาค้าขายบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด (บัญชีม้า) พบการกระทำความผิดอาญามากมายหลายรูปแบบที่ทำโดยอาศัยบัญชีม้าเป็นส่วนสำคัญในการกระทำความผิด ทั้งที่ตั้งใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการคือ บัญชีม้ากลายเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการช่วยเหลือให้อาชญากรกระทำความผิดสำเร็จได้ง่ายขึ้น แต่กลับไม่ได้รับโทษหรือหลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดีอยู่หลายคดีที่พฤติการณ์แฝงเจตนาทุจริตอยู่ภายในใจ แม้พิสูจน์ไม่ได้ถึงเจตนาประสงค์ต่อผลคือไม่รู้ชื่อเท็จจริงหรือมิได้ตั้งใจจะร่วมกระทำความผิดโดยตรง แต่เนื่องจากข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ของสื่อต่าง ๆ ที่ปรากฏในปัจจุบัน จึงอาจมองได้ว่าเป็นการกระทำไปโดยมีเจตนาแบบเล็งเห็นผลอยู่ในตัวเองแล้วหรือไม่ว่าพฤติกรรมของตนอาจก่อให้เกิดผลร้าย การนำกฎหมายอื่นมาเทียบเคียงเพื่อปรับใช้เอาผิดก็อาจมีช่องว่างของกฎหมายเพราะการพิสูจน์ความรับผิดชอบได้ไม่ครบองค์ประกอบของความผิดทางอาญา จนทำให้หลุดพ้นความรับผิดชอบไปหลายคดี การนำประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83 และ 86 หรือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ก็ยังไม่ใช่มูลกฎหมายที่ชัดเจนเฉพาะเจาะจงและมีบทลงโทษที่เหมาะสมกับกรณีปัญหา

2. วิเคราะห์เทียบเคียงหลักกฎหมายไทยและต่างประเทศ แนวคิด ทฤษฎี ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษานี้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา พบว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social Animal) ต้องมีการรวมตัวกันเป็นสังคมและเพื่อความสงบเรียบร้อยและความสงบสุข จึงจำเป็นต้องมีการลงโทษผู้กระทำความผิดหรือผู้ก่อความเดือดร้อนแก่ส่วนรวม การจงใจเปิดบัญชีเงินฝากของธนาคารแล้วมอบบัญชีเงินฝากนั้นให้ผู้อื่นนำไปใช้เป็นพฤติกรรมที่อันตรายควรต้องควบคุม โดยใช้ทฤษฎีข้อสันนิษฐานความรับผิดและหลักกฎหมายปิดปาก ควรสันนิษฐานให้ต้องรับผิด มิให้ปฏิเสธข้อเท็จจริงที่ยุติแล้วว่าเป็นพฤติกรรมอันตรายที่ส่งเสริมอาชญากรรม และควรลงโทษในสิ่งที่กระทำ ลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่หรือปราบปราม ป้องกันอาชญากรรม ข่มขู่ยับยั้ง ให้เกิดความเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด ปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดให้ดีขึ้นไม่กระทำซ้ำอีก เพื่อป้องกันสังคม รักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

3. เสนอแนะให้เป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เพื่อเอาผิดกับผู้รับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม (บัญชีม้า) โดยใช้ทฤษฎีการลงโทษ หลักความรับผิดเด็ดขาด หลักข้อสันนิษฐานความรับผิดและหลักกฎหมายปิดปาก สร้างเป็นกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสังคม เอาผิดแบบเฉพาะเจาะจงกับผู้จงใจรับเปิดบัญชีเงินฝากโดยตรง เสนอให้บัญญัติความรับผิดไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 3 ความผิดฐานฉ้อโกงบัญญัติกฎหมายใหม่เพิ่มเติมคือ มาตรา 347/1 และมาตรา 347/2 ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยของกานต์ ภัทรปรีชาการ (2565) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีของผู้รับจ้างเปิดบัญชี (บัญชีม้า) กรณีเด็กและเยาวชน

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะแนวทางในการบัญญัติกฎหมายใหม่เพิ่มเติมคือ มาตรา 347/1 และมาตรา 347/2 ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา หมวด 3 ความผิดฐานฉ้อโกง ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มเติมมาตรการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม (บัญชีม้า) สำหรับธนาคารและเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปผลข้อค้นพบเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญาหรือมาตรการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคาร เพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

เสนอให้บัญญัติกฎหมายอาญาให้เฉพาะเจาะจงในประมวลกฎหมายอาญา หมวด 3 ความผิดฐานฉ้อโกง บัญญัติเพิ่มเติมกฎหมายใหม่คือ มาตรา 347/1 และมาตรา 347/2 ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มเติมมาตรการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการรับเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม (บัญชีม้า) สำหรับธนาคารและเจ้าหน้าที่ตำรวจ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยนี้เสนอแนะให้มีการจัดทำวิจัยต่อไปในเรื่อง “การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการดำเนินการให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสวนบัญชีเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม (บัญชีม้า)” เนื่องจากหากมีการตรากฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่โดยชอบแล้ว จะทำให้สามารถดำเนินการป้องกันปราบปรามการเปิดบัญชีเพื่ออาชญากรรมได้ และสะดวกต่อการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ ภัทรปรีชาการ. (2565). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีของผู้รับจ้างเปิดบัญชี (บัญชีม้า) กรณีเด็กและเยาวชน. นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จตุพร อุทธโยธา. (2562). แนวทางการกำหนดโทษทางอาญาเกี่ยวกับผู้รับจ้างเปิดบัญชีฐานฟอกเงิน. (สารนิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์ กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- จิตติ ดิงศภัทย์. (2536). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค1. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแพ่งเนติบัณฑิตสภา
- ชนิดา ยาระณะ และปวีณี ไพรทอง. (2562). การศึกษารูปแบบการกระทำความผิดและการลงโทษการทุจริตทางการบัญชีและภาษีอากร: กรณีศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 12(2), 147.
- พิมพ์ธัญญา ช้องเสนาะ. (2565). บัญชีม้า: ร้อยเรื่องเมืองไทย. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักวิชาการ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2566, จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/597195>
- สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ, สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ศรี และอนิสา มานะทน. (2562). การลงโทษผู้กระทำผิดทางอาญา. *RSU National Research Conference 2019*, 1484-1493.
- สายสุดา นิงสานนท์, (2525). ความรับผิดเด็ดขาดในกฎหมายลักษณะละเมิด. Strict liability in the law of torts
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (2559). ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายพ.ศ.2560-2564: กรุงเทพมหานคร